

Draaiboek coronavirus en ggz

Inleiding

Waarom is corona voor de ggz een probleem?

Jaarlijks hebben ongeveer 1.1 miljoen mensen een vorm van ggz nodig, waarvan 520.000 een vorm van s-ggz (jaar 2016). Er zijn ongeveer 14.000 klinische plaatsen in de ggz en ongeveer 17.000 verblijfplaatsen in beschermd wonen (BW). Dit is exclusief forensische zorg en intramurale kinder- en jeugdpsychiatrie. Ongeveer 220.000 EPA-patiënten hebben een lagere levensverwachting als gevolg van vaak somatische co-morbiditeit (hart-/longproblemen, overgewicht, diabetes). Dit alles bij elkaar betekent grote aantallen cliënten, waarvan een deel in concentraties (instellingen) bij elkaar. Dit draaiboek draagt bij aan een voorbereiding van een eventuele tweede besmettingsgolf in (delen van) Nederland, specifiek op de organisatie van- en samenwerking binnen de ggz. Dit draaiboek is voornamelijk samengesteld op basis van de lessen die voortkomen uit de crisisaanpak in voorjaar 2020.

Het draaiboek is geen uitputtende verzameling van te nemen maatregelen bij een tweede besmettingsgolf. Te nemen acties worden overwegend geïnitieerd door partijen in de ggz zelf. In dit document wordt een overzicht verzameld van:

- Georganiseerde crisisaanpak
- Inzicht in de eerder gebleken issue's/risico's
- Draaiboek bij tweede besmettingsgolf
- Verdieping op kennis per issue/genomen maatregel
- Lessons learned
- Overige relevante informatie

Georganiseerde crisisaanpak

Er heeft een brede sectorale aanpak plaatsgevonden. Dit bestond uit:

- Overstijgend crisisoverleg ggz-partijen met VWS (1x/wk), clusteroverleggen per thema (2x/wk). Dagelijks crisisberaad ggz VWS
- Onderverdeling aanpak naar clusters:
 - Preventie en mentale gezondheid (zoals met MIND en 113)
 - Ambulante zorg (zoals met LVvP, NIP, GGZ NL)
 - Intramurale zorg (zoals met GGZ NL, NVvP, V&VN)
 - Acute ggz/Wvggz (zoals met GGZ NL, Wvggz-stakeholders zoals politie)
 - BW/MO (zoals met VNG, Valente)
- Daarnaast aandacht voor sectorspecifieke vertaling van brede issues naar de ggz, zoals: Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM), testbeleid, financieel, richtlijnen

Inzicht in de eerder gebleken issues/risico's

De belangrijkste thema's zijn:

Thema	Soorten problemen
Patiëntgebonden* (*cliënt, zorgvrager, bewoner)	Verhoogde kwetsbaarheid als gevolg van leeftijd (ouderenpsychiatrie)
	Verhoogde kwetsbaarheid door actueel toestandbeeld (acute psychiatrie)
	Verhoogde kwetsbaarheid door onderliggend (somatisch) lijden (EPA, verslavingszorg)
	Discontinuïteit in zorgverlening door uitval, vertraging of verandering zorgaanbod
	Gevaarstelling voor patiënten zelf, naasten of derden/goederen door discontinuïteit planbare of acute ggz.
Maatschappelijk	Nieuwe vragen die ontstaan in de samenleving als gevolg van de corona-crisis: stress, angst, somberheid, onzekerheid, problemen werk en inkomen, problemen relaties.
Personeel en faciliteiten	De kans op- of het daadwerkelijk uitvallen van bovenmatig veel personeel, in direct zorgverlenende of ondersteunende functies, inclusief bij toeleveranciers/dienstverleners.
	Gebrek aan beschikbaarheid/logistiek 1. geneesmiddelen, 2. medische hulpmiddelen, 3. waaronder persoonlijke beschermingsmiddelen.
Financieel organisatorisch	Risico's in continuïteit aanbod zorgaanbieders als gevolg van vraaguitval, verstoring operationele processen, verhoogde kosten.

Issues/risico's, op basis van ervaringen bij ggz tijdens corona-uitbraak voorjaar 2020

- Richtlijn RIVM was niet sectorspecifiek en is door sector doorvertaald naar sectorspecifieke richtlijn, in afstemming met RIVM en VWS. Inmiddels voldoende afgehandeld issue.
- Gebrek aan (en onduidelijkheid over verkrijgen/distributie) PBM, ook in situaties dat gebruik geïndiceerd is. Issue is in beeld, nu onder controle maar niet uitgesloten dat zich dit bij een tweede golf herhaalt.
- Gebrek aan toegang tot tests voor personeel in de ggz. Ook in situaties dat gebruik geïndiceerd is. Issue lijkt nu voldoende getackeld.
- In eerste instantie werden op ad hoc basis cohortafdelingen ingericht. Er ontbrak overzicht ten behoeve van (met name) landelijk schakelen. GGZ NL en de NVvP houden nu een landelijk overzicht bij van ggz cohortafdelingen. Zij staan hierover in contact met de Directeuren Publieke Gezondheid van de veiligheidsregio's.
- Aansluiting ggz op ROAZ is een issue: ggz wil aan tafel t.b.v. coördinatie en samenwerking op regionaal niveau. Inmiddels voldoende afgehandeld issue.
- Financieel: marges zijn beperkt, diversiteit aan financiers, prestatiebekostiging waar nu uitval is. Continuïteitsbijdrage moet nog nader worden uitgewerkt t.b.v. grote ggz-aanbieders.
- Personeelstekort wordt op geanticipeerd, aansluiten bij VWS-brede acties op dit vlak

Doelstelling draaiboekcorona en ggz

- Sector heeft een samenwerkingsstructuur gereed die bijdraagt aan afstemming op moment van (nieuwe) stijging aantal virusbesmettingen, regionaal of landelijk.
- De gevolgen van het coronavirus en/of coronamaatregelen kunnen disruptief werken en het is van belang om nu reguliere zorg verder te hervatten en bij nieuwe piek te blijven voortzetten
- Nadrukkelijk vinger aan de pols houden in samenspraak met andere sectoren, zoals ziekenhuizen, BW, jeugdhulp en gehandicaptenzorg.

Draaiboek bij tweede besmettingsgolf

Indicatoren noodzaak activeren draaiboek:

1. Regionale of landelijke stijging aantal besmettingsgevallen met het coronavirus, die leidt tot het nemen van beperkende/beschermde maatregelen door de overheid.
2. Aanscherping overheidsmaatregelen vanwege het coronavirus om een andere reden.

Acties vanuit crisisaanpak VWS:

- VWS organiseert:
 - Dagelijkse crisisstaf met de staatssecretaris van VWS met ambtelijke ondersteuning.
 - Wekelijks overstijgend overleg, conform eerder ingestelde structuur en werkwijze.
 - Herstart clusteroverleggen, conform eerder ingestelde structuur en werkwijze.
- VWS directie CZ stemt in dit geval gelijktijdig af met:
 - VWS directie's PG, MEVA, LZ, Jeugd en MO.
 - RIVM, IGI, NZa, crisisorganisatie VWS (incl. LOT-c)

Deelnemende partijen

Een overzicht van de deelnemende partijen aan het koepeloverleg en de clusters is terug te vinden in bijlage 1 en bijlage 2.

Overige stakeholders

- RIVM
- LOT-C
- IGJ
- NZA

Richtlijnen

Op de website van AKWA ggz is achtergrondinformatie terug te vinden met betrekking tot de richtlijn GGZ en corona. Op 8 juni 2020 is de laatste versie verschenen, deze is via onderstaande link te bekijken.

[GGZ Standaarden](#)

Deze richtlijn kan worden aangepast als er wijzigingen plaatsvinden in de richtlijn(en) van het RIVM, als kabinetsmaatregelen worden gewijzigd of als er een (onverwachtse) forse toename is van het aantal patiënten met COVID19.

Beperkingen/bezoekregelingen

In de richtlijn GGZ en corona is in het hoofdstuk 'Voorkomen van besmettingen' een paragraaf gewijd aan het omgaan met bezoek en wat mogelijk redenen zijn voor beperkingen van bezoek.

Monitoring verwijzingen/ wachttijden

Monitoring van de verwijzingen en de wachttijden wordt gedaan door de NZa. Er wordt periodiek een rapportage gemaakt, die door NZa wordt gepubliceerd en aan deelnemers overstijgend overleg wordt verstuurd.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Voor meer informatie over gebruik en verdeling van persoonlijke beschermingsmiddelen wordt verwezen naar de richtlijn uitgangspunten BPM buiten het ziekenhuis te vinden via onderstaande link.

[Uitgangspunten PBM buiten het ziekenhuis | LCI richtlijnen](#)

Testbeleid

[GGZ Standaarden](#)

Voor het testen van zorgpersoneel wordt verwezen naar de richtlijn 'Testbeleid en inzet zorgmedewerkers buiten het ziekenhuis' van het RIVM.

[Testbeleid en inzet zorgmedewerkers buiten het ziekenhuis | LCI richtlijnen](#)

Onderzoek

Een overzicht van het lopende onderzoek op het gebied van COVID19 van de GGZ is terug te vinden in bijlage 3. Eén keer per kwartaal wordt door VWS nagegaan of dit overzicht actueel en compleet is.

Financiën

Voor een actuele stand van zaken van de financiële regelingen wordt verwezen naar de brieven en website van de (brancheorganisaties van) financierende partijen voor de ggz: Zorgverzekeraars Nederland (zorgverzekeraars en zorgkantoren)

- Gemeenten (VNG)
- J&V, Dienst Justitiële Inrichtingen

Lessons learned

Deze worden de komende weken vastgesteld in de clusters en toegevoegd in de bijlages

Bijlage 1

Overzicht deelnemers koepeloverleg

Overkoepelend overleg	
Woensdag 11.00-12.00	
(10)(2e)	
Organisatie	E-mailadres
InEen	(10)(2e)
BD/DSenJ/TenB	
CZ	
MinJus	
ZN	
LVVP	
GGZ NL	
P3NL	
VNG	
NIP	
NVVP	
V&VN	
Opvang	
Valente	
MIND	
Nza	
VWS	
Stichting 113	
IGJ	
ZINL	
HSK	

Bijlage 2

Overzicht clusters, momentopname juni 2020

Thema	Preventie en mentale gezondheid	Intramurale ggz	Ambulante/planbare ggz
VWS-collega's	(10)(2e)		
Tijdstip	09.45-10.45	11.00-12.00	12.45-13.45
Partijen	MIND	GGZ NL	NIP
	GGD GHOR	DJI	GGZ NL
	GGZ NL	MIND	INEEN
	NIP	NVvP	LVvP
	P3NL	V&VN	MeerGGZ
	Sociaal Werk	VWS	MIND
	Stichting 113		NVvP
	Trimbos		P3NL
	VNG		Stichting 113
	VWS		VenVN
			VWS
Contactgegevens			
	(10)(2e)	(10)(2e)	(10)(2e)

Vervolg indeling clusters

Thema	Maatschappelijke ondersteuning	Acuut/Wvggz/ROAZ
VWS-collega's	(10)(2e)	
Tijdstip	13.30-14.30	14.45-15.45
Partijen	Valente	FACT
	GGZ NL	GGZ NL
	Leger des Heils	JenV
	MIND	LHV
	NVvP	LSFVP
	VNG	MIND
	VWS	NVvP
		Politie
		Stichting 113
		Stichting PVP
		VenVN
		VWS
Contactgegevens		GGD GHOR
	(10)(2e)	(10)(2e)

Bijlage 3: overzicht van onderzoek

Organisatie	Acties	Wat	Resultaten
MIND	MIND heeft op 23 maart een vragenlijst uitgezet onder naar GGGZ-panel bestaande uit 4000 deelnemers. Onder andere gericht op volgende vragen: psychische gevolgen en druk op familie en naasten. Als vervolg gaat MIND nu de volgende activiteiten uitvoeren vanaf 20 april om de psychische gezondheid van ggz-diensten te monitoren: 1) Vervolg enquête via het GGGZ Panel MIND 2) Routinatie via achtergrondorganisaties 3) Verdiepend kwalitatief onderzoek	Opdracht ZorgNlu veruit ggz cluster	13 mei persbericht met eerste resultaten Vervolgens wordt een update verwacht op 21 mei, 4 juni, 18 juni
HAN Hogeschool (Bauke Koekkoek) in samenwerking met UOT-C	De effecten van de coronamaatregelen op de ggz en haar diensten worden in kaart gebracht door: 1) Kwalitatieve en kwantitatieve uitwerking bij publieke organisaties (GGZ, Politie, Veilig Thuis) ten einde een beeld te krijgen schieten hoe het met mensen met een psychische aandoening gaat. 2) Op basis van mediaartikelen, een inhouding met een van de lokale en lokale en lokale media. 3) Kwalitatieve en kwantitatieve uitwerking voor burgers en professionals	Opdracht ZorgNlu veruit ggz cluster	Wiel-eijs voor 3 maanden aan belanghebbenden Er is een tijdelijke website ontwikkeld om resultaten op te halen: www.aandacht.nl
Trimbo - Onderdeel van onderzoeksproject	6) Samenwerkingsverband onderzoekt naar de impact van sociale isolatie op kwetsbare populaties en welke steun beschikbaar is voor deze groepen. 1. Vacatures: wordt in april en in juni uitgezet binnen het paneel Psychisch gezond (veruit Trimbo), dat bestaat uit 1.600 leden. In deze vragenlijst krijgen we naar binnen sociale gevolgen die sociale isolatie heeft voor uw veldvelden, welke acties worden en informele ondersteuning u nu krijgt en of dat naar binnen is. 2. Op 19 locaties wordt de doelgroep gemonitord door kwalitatieve interviews te houden met beleidsmakers, zorgverleners, diensten en hun netwerk. Door te kijken krijgen in waar er nog andere sociale impact is en wat mogelijk oplossingen zijn.	Subsidië ZorgNlu eerstelijns COVID-19 programma Samen met consortium (hoofdanvraag: NL)	Eerste resultaten in april (https://www.mcm.nl/news/2020/05/10/pottel-rust-voor-uit-voor-overst-3989908) Het project heeft ook een website: www.coronacrisis.nl Eerste bericht op 12 mei gaat uit met beschikbare, ook verspreide publicatie via pers.
Trimbo	Vrijdag 29 april een e-mail van Hans Koon (Trimbo) ontvangen. Zij zitten eraan te denken om de peiling over weerkracht van de algemene bevolking ook specifiek te doen voor beroepsgroepen in de (poli) ggz. Houden zij het op het moment goed en erof wordt dat aangevraagd (welke sector)?		voorstel aan VWS voorgelegd
V&VN	Offertevoorstel toegestuurd voor een onderzoek om de ervaren belasting en problemen door ggz-verplichtingen in beeld te krijgen en daarbij benodigde beleidsacties te formuleren.	Voorstel ingediend bij ZorgNlu	voorstel aan VWS voorgelegd
NVP	Offertevoorstel toegestuurd voor casusregistratie patiënten met (verdenking op) coronabesmetting	Voorstel ingediend bij ZorgNlu	voorstel aan VWS voorgelegd. Indien akkoord staat opdrachtgever klaar te versluisen. Locatie van 12mrd. Casusregistratie NVP wordt voorbereid: https://www.nvp.nl/vervalsde-nieuws/2020/casusregistratie-voor-covid-19-bericht-2020-05-06
IGJ	Wiel-eijs betorde met 24 grote ggz-instellingen en contact met 7 grote verslavingszorginstellingen. Start contact met middelgrote ggz-instellingen. Het betreft een kwalitatieve uitdaging waarin ze vooral beelden en knelpunten op halen uit de GGZ, GGZ, NVP en mogelijk andere partijen, ontvangen wel-eijs de overzichten van onze beleidsplanning. Deze kunnen niet gebruikt worden in het onderzoek van de GGZ.		Wiel-eijs signaalen worden naar crisisoverleggen teruggekoppeld
PSNL	29 april. De leden van PSNL willen graag meer weten aan een onderzoek, maar willen, mede gezien de extra verdrut en de vele vragen die al op hen afkomen, de volgende insteek kiezen: wat moet een korte en vroege (her)beleidsaanpak worden die zeer weinig tijd vraagt om in te vullen en door VWS vertaalt kan worden naar concrete beleidsacties. Wiel-eijs ons voorstel op de vraag hoe het wel nu wordt uitgevoerd binnen de beperkingen die er zijn en welke concrete hulp zij nodig hebben. Wiel-eijs accort voor de praktijk van de diagnostiek in 1,5 meter setting dan wel digitale omgeving. Wiel-eijs willen we eind mei of begin juni aanhouden, want diverse levenswijzingen zijn medewerkers bereid zich hiervoor in te zetten om kennis en ervaring te delen en zij willen graag een extern bureau hiervoor inzetten en vragen daar financiële compensatie voor.		1 mei: reactie aan PSNL, gestuurd om ze in contact te brengen met NVP of V&VN, en mogelijke externe bureaus om te benaderen. Nog geen vervolg ontvangen. Gezien de vele inventarissen die nu al uitgezet zijn, is de vraag of het nog meer actie op ondernemen moet worden.
Nederlandse Stralingsgroep	Corona monitor dan- en thuis toetsen COVID-19 geïnteresseerde monitorbeelden en mortaliteit, extra gevolgen coronamaatregelen voor doelgroep, uitdagingen in preventie en COVID-19 geïnteresseerde zorg, plaatselijke en landelijke maatregelen voor deze doelgroep.	Voorstel ingediend bij ZorgNlu	april-december. Ad hoc tijdens monitorproces VWS activeren over beleid op basis van bevindingen + inzetten monitor zijn van nut om gevolgen op te merken voor dan- en thuis toetsen te meten.